

τὰς συμμάχους δυνάμεις μέριμναν ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως τῶν πολεμικῶν δυνάμεων τῆς χερσονήσου, ἃς ἥκιστα εὐνοϊκῶς ἔκριναν οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ γερμανικοῦ ἐπιτελείου, οἱ συνοδεύσαντες τὸν αὐτοκράτορα Γουλιέλμον κατὰ τὴν πρὸς τὸν σύμμαχον αὐτοῦ, τὸν βασιλέα Οὐμβέρτον, ἐπίσκεψιν.

Τοιοῦτον ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ τὴν κοινὴν ἐν Εὐρώπῃ γνώμην ἐπασχολοῦν ζήτημα κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, καθ' ἣν τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα ἀντικατέστησαν εὐρέως τὰ πρὸς τὴν γενικὴν πολιτικὴν σχετιζόμενα. Τῇ ἀληθείᾳ, αἱ ἐν τοῖς διαφόροις κράτεσιν ἐσωτερικαὶ περιπλοκαὶ προσέλαβον μεγάλην σπουδαιότητα, ἐν ἄλλοις μὲν ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν οἰκονομικῶν πραγμάτων, ἐν ἄλλοις δὲ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν φυλετικῶν ὀργανισμῶν καὶ τῶν ἐθνικῶν ἀναμνήσεων. Ἐν Ἀγγλίᾳ π. χ., ὅπου τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ ἐκπρύχθη καὶ ἡ ἐναρξὶς τῶν ἐργασιῶν τοῦ κοινοβουλίου, τὸ ἐργατικὸν ζήτημα προσλαμβάνει βαθμυδὸν σοβαρωτέρας διαστάσεις καὶ οἱ τῆς κυβερνήσεως ἀντίπαλοι διανοοῦνται νὰ δημοσιεύσωσιν ἐπὶ ταῖς γενικαῖς ἐκλογαῖς προκηρύξεις, ἐδραζομένης κυρίως ἐπὶ τοῦ ἰρλανδικοῦ ζητήματος καὶ ἐπὶ τοῦ ἐργατικοῦ. Τοῦτο προβλέπων καὶ ὁ μαρκήσιος Σαλισβουρὴς ἐμερίμνησε νὰ παρεντεθῇ εἰς τὸν ἐναρκτήριον βασιλικὸν λόγον καὶ περικοπὴ περὶ τῶν ἐργατῶν, ἐξασφαλιζομένων κατὰ τῶν ἐπερχομένων κατὰ τὴν ἐργασίαν δυστυχημάτων· ἀμφίβολον ὅμως ὅτι θὰ τύχῃ ἐν τῷ ζήτηματι τούτῳ τῆς αὐτῆς πλειονοψηφίας καὶ ἐν τῇ κάτω βουλῇ, ἥς καὶ ἐν τῇ τῶν λόρδων κατὰ τὴν ἐπιψήφισιν τῆς εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον ἀπαντήσεως. Ὡσαύτως καὶ ἐν Ἰταλίᾳ τὸ ἐργατικὸν ζήτημα, λίαν ἀνησυχεῖ τοῖς περὶ τὸν μαρκήσιον Ρουδίνην, βλέποντα ἐνθεν μὲν ἐκλιπόντα ἕνα τῶν σπουδαιότερων σκαπανέων τῆς γερμανοῖταλτικῆς συμμαχίας, τὸν κόμηντα Δελωναί, πρεσβευτὴν ἐν Βερολίνῳ καὶ γνωστὸν τοῖς Ἕλλησιν ἐκ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ βασιλείου, εἰς τὴν ἐν τῇ γερμανικῇ πρωτευούσῃ συνελθοῦσαν συνδιάσκεψιν κατὰ ἰούνιον τοῦ 1880 διὰ τὰ ἑλληνοτουρκικὰ μεθόρια, ἐνθεν δὲ ἐπιτεινόμενον τὸ κατὰ τῆς τριπλῆς συμμαχίας ρεῦμα καὶ τέλος δεινυμένην τὴν κατάστασιν τῶν ἐργατῶν, ὧν ἐξ χιλιάδων καὶ πλέον ἀπειλοῦσι ταραχὰς καὶ διοργανοῦσι διαδηλώσεις, ἂν μὴ ἔγκαιρος ληφθῇ περὶ αὐτῶν μέριμνα. Ἐν Γαλλίᾳ τὸ οἰκονομικὸν ὡσαύτως ζήτημα κρατεῖ ἀνησυχούς τοὺς περὶ τὸν κ. Καρνῶ, οὐχὶ ὅμως τόσον ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν ἐργατῶν ὅσον ὑπὸ τὴν τῶν ἐμπόρων, βλέπόντων ἑαυτοὺς εἰς δεινὴν περιαγομένων θέσιν συνεπεία τοῦ προστατευτικοῦ συστήματος, τοῦ τοσοῦτον ἀνησυχούντος τοὺς γάλλους ὑπουργούς, ὥστε σκέψῃς γίνεται περὶ ἐνάρξεως διαπραγματεύσεων ἐμπορικῶν μετὰ τῆς Ἑλβετίας, ἀποκλινούσης νῦν καὶ πάλιν ὑπὲρ τῆς Γαλλίας ἕνεκα τῶν ὑπερβολικῶν ἀξιώσεων τῆς Ἰταλίας ἐν ταῖς πρὸς τὴν Ὁμοσπονδίαν διαπραγματεύσεσι, καὶ μετὰ τῆς Ἰσπανίας, ἥτις οὐ μόνον ἀπεκίρηνε πᾶσαν τάσιν πρὸς προσχώρησιν εἰς τὸν ἐμπορικὸν σύνδεσμον τῶν κρατῶν τῆς μέσης Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ ἐπιμόνως σχεδὸν αἰτεῖ τὴν ἀνασύνδεσιν τῶν μετὰ τῆς γείτονος Δημοκρατίας τελωνειακῶν σχέσεων. Ἐν Αὐστρίᾳ ὁ φυλετικὸς ὀργανισμὸς τοσαύτας προσλαμβάνει διαστάσεις, ὥστε οἱ ἐν Γαλικίᾳ Ρουθῆνοι, παραδειγματιζόμενοι· ἐκ τῆς πρὸς τοὺς Γερμανοὺς πάλιν τῶν Βονιμῶν, τὸ διαζύγιον ἐκίρυσαν κατὰ τῶν Πολωνῶν καὶ ζητοῦσι νῦν παραχωρήσεις, περιαγοῦσας εἰς δυσχερεῖς θέσιν τὸν κόμηντα Τάαφε, ἀγνοοῦντα τίνι τῶν δύο στοιχείων νὰ εὐαρεστήσῃ. Ὡσαύτως καὶ τὸ ἀποτελεσμα τῶν ἐκλογῶν, ἐξ ὧν ἀπέρρευ-

σεν ἡ νέα οὐγγρικὴ ἀντιπροσωπεία, ἡ ἀρξαμένη τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς τῷ προσεχεῖ σαββάτῳ, ἀνησυχεῖ τὸν πρωθυπουργὸν τοῦ βασιλείου τοῦ ἀγίου Στεφάνου, ἔχοντα τὴν πλειονοψηφίαν ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ πάλιν, ἀλλὰ καὶ μέλλοντα νὰ προσκρούσῃ κατ' οὐ μικρῶν δυσχερειῶν ἕνεκα τῶν ἀποχωρήσεων τοῦ φιλελευθέρου κόμματος.

Ἐκ τῶν τοῦ Αἵμου κρατῶν ἡ Σερβία εὑρῆται καὶ πάλιν ἐν ταῖς παραμοναῖς ὑπουργικῆς κρίσεως ἕνεκα τοῦ ἐν τῇ Σκουπτσίνοι ἀνακινηθέντος ζητήματος τῆς βασιλομάντορος, ἡ Ρουμανία διατελεῖ ἐν πλήρει ἐκλογικῇ πάλῃ, ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς χθὲς καὶ ληγουσῇ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν δι' ἀμφοτέρας τὰς βουλὰς, ἡ δ' Ἑλλάς εὑρῆται ἐν δεινῇ οἰκονομικῇ καταστάσει, τῶν ἐπιτετραμμένων τὰ τῆς διακυβερνήσεως τοῦ βασιλείου μεριμνώντων μᾶλλον περὶ τοῦ ζητήματος τῆς εἰς δίκην παραπομπῆς τοῦ κ. Τρικούπη ἢ περὶ τῶν ληπτέων μέτρων πρὸς πρόληψιν μείζονος ὑποτιμῆσεως τοῦ χαρτονομίσματος.

ΗΡΩΝΔΑΣ Ο ΜΙΜΟΓΡΑΦΟΣ.

ΚΑΤΑ ΘΕΟΔΩΡΟΝ ΡΑ-ΙΝΑΧ.

Ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς τοῦ Νεολόγου ἐβδομαδιαίας ἐπιθεωρήσεως ἐποιησάμεθα διὰ βραχέων μνηστὴν τοῦ ἑλληνος ποιητοῦ Ἡρώδα ἢ Ἡρώδα, οὗ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ σχεδὸν μόνον πέποιθετο γνωστὸν ὄντος, ἀνεκαλύφθησαν ὅρι τι ποιήματα. Ὁ διαπρεπὴς ἑλληνιστὴς Θεόδωρος Ραϊνὰχ ἐν τῇ τῶν Παρισίων Ἐπιθεωρήσει τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν δημοσιεύει πλήρη περὶ τοῦ ποιητοῦ μελέτην, ἔχουσαν ὁδε :

Γνωστὸν ὅτι οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα τῶν **μῦμων** διέκρινον μικράς τινας διαλογικὰς συνθέσεις, στεγνυμένας δραματικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἀναπαριστώσας δὲ σκηνὰς τοῦ πραγματικοῦ βίου, ἰδίᾳ δὲ τοῦ ἰδιωτικοῦ. Ὁ τοῦ εἶδους τούτου εὐρέτης, ὁ πιθανὸς καὶ εἰς τὴν πρώτην τελειότητα προαγαγὼν αὐτό, ἦν ὁ Συρακούσιος Σώφρων, σύγχρονος τῷ Εὐριπίδῃ. Ἐγραψεν εἰς ἔρρυθμον πεζὸν λόγον, ὡς καὶ ὁ υἱὸς καὶ μαθητὴς αὐτοῦ Ξεναρχος· ἀλλ' ἐν ἀρχῇ τῆς ἀλεξανδρειανῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ μῦμος ἀνεκτίσθη τὴν προτέραν ὑπόληψιν, ὁ Θεόκριτος συνετίθει ἐν ἑξαμέτροις στίχοις τὸ Β' καὶ ΙΕ' εἰδυῖλλον αὐτοῦ· ἡ **Φαρμοκεύτρια** καὶ αἱ **Συρακούσiai**, ἀμφοτέρω κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Σώφρωνος, εἶναι ὄντως ἀληθεῖς μῦμοι, τὰ μόνω μέχρι τοῦδε γνωστὰ ἡμῖν δείγματα τοῦ εἶδους τούτου.

Ὁ ἑξάμετρος ἀρμόζει κάλλιον τῇ διηγήσει καὶ τῇ περιγραφῇ ἢ ὁ οἰκιακὸς διάλογος· κατὰ τὴν ὀρθοτάτην παρατήρησιν τοῦ Ἀριστοτέλους ἡ γλῶσσα τῆς συνδιαλέξεως ἐμφανίζει πράγματι πλείονα ἱαμβικῶν στίχων ἀποσπάσματα ἢ ῥάκη ἑξαμέτρων. Ποιητὴς τις λοιπὸν, οὐ μέχρι τοῦδε — καὶ νῦν ἐτι! — μόνον τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸν, Ἡρώδας μὲν κατὰ τινος, Ἡρώδας δὲ κατ' ἄλλους, καλῶς ἐνεπνεύσθη, ὅτε ἐφαντάσθη νὰ ἐφαρμόσῃ ἐπὶ τοῦ μῦμου οὐχὶ τὸν τρίμετρον τῆς κωμῆδος ἱαμβικόν, ἀλλὰ τρίμετρον τοῦ αὐτοῦ γένους, τὸν **οκάξοντα** τρίμετρον, ἐπινοηθέντα ὑπὸ τοῦ σατυρικοῦ ποιητοῦ Ἰπλὼνακτος. Ὁ στίχος οὗτος, παραποιηθεὶς τοδοῦτον ὅδον καὶ ὁ εὐρέτης αὐτοῦ, ἀπώλεσε προϊόντος τοῦ χρόνου τὸν πικρὸν ἐκείνου καὶ σκωπτικὸν χαρακτῆρα, ὃς διέκρινεν αὐτὸν ἐν ἀρχῇ. Κατὰ τὴν ἀλεξανδρειανὴν καὶ ρωμαϊκὴν ἐποχὴν ἀπέβη ὁ τετριμμένος τύπος τῶν πλείστων στιχουργικῶν παιδιῶν, περὶ ἃς ἡσυχολοῦντο οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ποιηταὶ ἢ ἀπλοὶ τῆς ποιήσεως ἑρασταί· γνωστὸν ὅτι οἱ μῦθοι τοῦ Βαθρόβου καὶ πρὸ αὐτοῦ οἱ τοῦ Καλλιμάχου ἦσαν γεγραμμένοι ἐν τῷ μέτρῳ τούτῳ, ὅτι δὲ τοῦτο ἐγένετο ὁ πρόγονος τοῦ δωδεκασυλλάβου πολιτικοῦ στίχου τῶν Βυζαντινῶν.

Ὁ Ἡρόδας δὲν ἦτο συγγραφεὺς ἀνευ ἀξίας. Ἡ φήμη αὐτοῦ διαπιστοῦται οὐ μόνον ὑπὸ τῶν συγγραφέων τῶν ἀνθολογίων, τοῦ Ἀθηναίου καὶ τοῦ Στοβαίου, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἐπιστολῆς Πλινίου τοῦ Νεωτέρου, ὃς δὲν εὗρεν ὡραιότερον ἐγκώμιον τῶν ἱαμβικῶν ποιήσεων τοῦ φίλου αὐτοῦ Ἀντωνίνου ἢ παραβάλλων αὐτὸν πρὸς τὰς τοῦ Καλλιμάχου καὶ τοῦ Ἡρόδα: Callimachum me vel Heroden vel si quid his melius tenere credebam (Plin. Ep. IV, 3). Ἡ νεωτέρα κριτικὴ ἐστέρειτο τῶν μέσων ἐξελέγξας τῆς κρίσεως ταύτης, διότι ἐκ τῶν μιμιάδων τοῦ Ἡρόδα ἐννέα ἐσώζοντο μόνον βραχεὰ ἀποσπάσματα, ὧν τὸ μακρότατον δὲν ὑπερέβαινε τοὺς τέσσαρας στίχους. (Προσθετόν τοις ἐννέα τούτοις ἀποσπάσμασι μιμιάδων καὶ δέκατον, γεγραμμένον ἐν **ἡμιμιάδοις** ἢ διμέτροις ἀνακρεοντικοῖς στίχοις. Τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα συνελλέγησαν ὑπὸ τοῦ Μάινεκε ἐν τῇ συνεχείᾳ τοῦ Βαβρίου τοῦ Λάχμαν [σ. 148—152] καὶ ὑπὸ τοῦ Μπέργκ [Poetae Lyrici, II, 509—512. Anthologia Lyrica, σ. 213 κ. ἐ.]). Ἡ τῶν σχολιαστῶν φαντασία ἀνεπτύσσεται ἐλευθέρως ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν τούτων ἐγγράφων, αἱ ποικιλώταται δὲ ὑποθέσεις ἐκυκλοφοροῦν περὶ τῆς ἐποχῆς, τῆς πατρίδος, τῆς διαλέκτου καὶ τῆς ἀξίας τοῦ συγγραφέως. Οἱ μὲν, φανταζόμενοι ὅτι ἀνευρίσκουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν ἀποσπασματι τοῦ Ἰππώνακτος, ἤθελον τὸν Ἡρόδαν σύγχρονον τῷ ἀρχαίῳ τούτῳ ποιητῇ, λησμονοῦντες ὅτι ὁ μῦθος ἐπενοήθη ἑκατὸν πεντήκοντα ἔτη βραδύτερον, οἱ δὲ ἐταυτίζον τὸν μιμογράφον πρὸς τὸν Συρακοῦσιον Ἡρόδαν, ὀνομαζόμενον ἐνιαχοῦ τοῦ Ξενοφώντος (Ἑλλην. Γ', 4, 1), ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Ξενοφώντος ἐκαλεῖτο Γρύλλος καὶ ὅτι τὸ ὄνομα Γρύλλος ἀνεγνώσκειτο ἐν τινι τῶν ἀποσπασμάτων. Οἱ πλείστοι τῶν σοφῶν μετὰ πλείονος πιθανότητος ὑπεδίδαν τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἡρόδα μέχρι τῆς ἀλεξανδρεϊανῆς περιόδου, βλέποντες παρ' αὐτῷ σύγχρονόν τινα ἢ μαθητὴν τοῦ Θεοκρίτου καὶ τοῦ Καλλιμάχου. Γενικῶς ὁμοφώνουν ὅτι διὰ τοῦ ἐν τοῖς ἀποσπάσμασιν αὐτοῦ ἀπαντῶντός τινας δωρισμοὺς ἔδει ἢ πατρίδα αὐτοῦ νὰ ταχθῇ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἑλλάδι, ἰδίᾳ δὲ ἐν Τάραντι. Δι' ὁμοιον λόγον ἀπεδίδετο αὐτῷ δεδηλωμένη ἔφεσις πρὸς τὰς φιλοσοφικὰς σκέψεις ἢ τὰ **γνωμικά**. Ἐν τούτοις ὁ μᾶλλον πρόσφατος ἱστοριογράφος τῆς ἀλεξανδρεϊανῆς φιλολογίας, ὁ κ. Σούζεμυλ (Susemihl, Geschichte der griechischen Literatur in der Alexandrinerzeit [Leipzig, Teubner, 1891], I, σ. 230) ἐκθράζεται περὶ πάντων τούτων τῶν σημείων μετ' ἄκρας μόνον ἐπιφυλάξεως, καθ' ὅλοκληρίαν δικαιολογούμενης ὑπὸ τῆς ἐνδεΐας τῶν ἐγγράφων. Ἀπροσδόκητος ἀνακάλυψις ἐπιτρέπει ἡμῖν σήμερον ν' ἀντικαταστήσωμεν πάσας τὰς ὑποθέσεις ταύτας καὶ πάντα τὰ ἐρωτηματικὰ ταῦτα σημεῖα διὰ θετικωτέρων πληροφοριῶν καὶ ἀσφαλτεστέρων κρίσεων.

Κατὰ τὸν τελευταῖον ἰανουάριον, ὅτε ἡ διεύθυνσις τοῦ βρετανικοῦ Μουσείου ἐξέπληξε τὸν σοφὸν κόσμον διὰ τῆς ἀπροόπτου ἀποκαλύψεως τῆς **Ἀθηναίων πολιτείας** τοῦ Ἀριστοτέλους, ἡγγεῖλλε συγχρόνως τὴν προσεχῆ δημοσίευσιν καὶ πάντων τῶν ἄλλων **κλασικῶν** ἑλληνικῶν παπύρων, τῶν πάλαι ἢ ἄρτι προσκεκτημένων ὑπὸ τοῦ Μουσείου. Ὁ κ. Κένυων καὶ οἱ συνεργάται αὐτοῦ ἐξεπλήρωσαν τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῶν ταχύτερον ἢ ὅτι ἡλπίζετο, ἰδοὺ δὲ ἡμεῖς ἀπὸ τινων ἐβδομάδων κατέχοντες νέον τόμον ἐξ 116 σελίδων, περιλαμβάνοντα οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν δέκα τεμαχίων, πάντων ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις σπουδῆς ἀξίων, ἥτοι πέντε παπύρους, περιέχοντας μᾶλλον ἢ ἥττον ἑκτενῆ ἀποσπάσματα τῆς **Ἰλιάδος** — ἐν τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ τὸν σπουδαιότατον πάντων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν παπύρων —, δύνοιν τινα γραμματικῆς, οὕσαν πιθανῶς ἀνθολόγησιν ἐκ τῶν ἔργων τοῦ διασημοῦ ἀλεξανδρεϊανοῦ γραμματικοῦ Τρύφωνος, πλήρη σχεδὸν χειρόγραφα τοῦ **Περὶ εἰρήνης** λόγου τοῦ Ἰσοκράτους καὶ τῆς ὑπὲρ τῶν τέκνων τοῦ Λυκούργου ἐπιστολῆς τοῦ Δημοσθένους καὶ τέλος δύο ἀνέκδοτα τεμάχια, τὰ δύο κομμήματα τῆς συλλογῆς, τὸν ἐπιλογὸν τοῦ κατὰ Φιλίππιδου λόγου τοῦ Ὑπερίδου καὶ ἐπτὰ μίμους τοῦ Ἡρόδα (1). Σήμερον σκοπῶ μόνον ν' ἀσχοληθῶ περὶ τοῦ τελευταίου τούτου εὐρήματος, τοῦ νεωτά-

του καὶ ἀναντιρρόπως τοῦ σπουδαιότατου πάντων δὲν ἠθέλησα ὅμως νὰ παρέλθω τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως ἐν παρόδῳ ἀπονεύσω τὸν προσήκοντα ἔπαινον εἰς τὸν ζήλον τῶν ἀγγλῶν ἐκδοτῶν. Ἡ σπουδὴ καὶ ἡ ἀγαθὴ θέλησις, ἣν ἀπέδειξαν, ἰσοῦται πρὸς τὴν εὐτυχίαν αὐτῶν, ὑπὸ πάσας δὲ τὰς ἐπόψεις προσήκον εἶναι νὰ ληθῶσιν ὡς πρότυπον παρὰ πολλοῖς τοῖς ἡπείρου ἀναλόγοις ἰδρύμασιν, ἐν οἷς ἐβλεπέ τις, ἐν οἷς ἐτι ἴσως βλέπει τις σπουδαιότατα ἑλληνικὰ ἔγγραφα ἐπὶ ἔτη τεταμμένα ἐν ταῖς θήκαις ἀδαῶν ἢ παραλόγων κτητόρων, οἵτινες καταχρῶνται τῷ τοῦ πρώτου ἐκδότου προνομίῳ αὐτῶν, ἵνα μὴδὲν μὴδέποτε ἐκδώσιν.

Βεβαίως ἡ τοῦ κ. Κένυων ἐκδοσις δὲν δύναται νὰ λογισθῇ ὡς ὀριστική, ἀλλὰ καὶ οὐδὲ ἔχει τοιαύτην ἀξίωσιν. Ὁ ἀγγλος ἐκδοτὴς προέθετο ἀπλῶς νὰ θέσῃ ὡς τάχιστα εἰς τὴν διάθεσιν τῶν σοφῶν τοῦ κόσμου ὅλου τὴν ἀναγκαίαν ὕλην πρὸς κριτικὴν σπουδὴν καὶ ἐπεξεργασίαν τῶν θησαυρῶν, δι' ὧν ἄρτι ἐπλουτίσθη ἡ ἑλληνικὴ φιλολογία. Ἐν τούτῳ πληροτέτατα ἐπέτυχε, κριταὶ δὲ ἀρμοδιώτεροι ἐμοῦ ἀπέδωκαν δικαιοσύνην εἰς τὴν ἀκριβείαν καὶ δεξιότητα τῶν ἀναγνώσεων αὐτοῦ. Ἡ κριτικὴ ἄλλως ἤρξατο τοῦ ἔργου πρὸ τῆς ἐμφανίσεως ἐτι τοῦ τόμου. Διαπρεπὴς ἑλληνιστής, ὁ κ. Ρούτερφορντ, γνῶσιν λαβὼν τῶν τυπογραφικῶν δοκιμῶν τῆς συλλογῆς, ἐδημοσίευσε συγχρόνως σχεδὸν τῇ ἀρχικῇ ἐκδόσει πρώτην τινα **ἀπογραφήν** τῶν ποιημάτων τοῦ Ἡρόδα. Ὁ κ. Κένυων εἶχεν ἀρκεσθῆναι εἰς τὸ νὰ χωρίσῃ τὰς λέξεις τοῦ κειμένου καὶ νὰ πληρώσῃ τῇδε κακεῖσε κενὰ τινα: ἄλλως εἶχε διατηρήσῃ πιστῶς τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ χειρογράφου, μετὰ πλήρους σχεδὸν τῆς ἀπουσίας τῆς στίξεως καὶ τῶν τόνων, μετὰ τῶν ὀρθογραφικῶν δὲ σφαλμάτων. Ἡ διήθησις **ει** παραδείγματος χάριν ἀντιγράφεται ἀναλλοίωτος δι' ἀπλοῦ **ι**, ὁ γραφεὺς δὲ ἢ διορθωτὴς τοσοῦτον ἐπέμενε εἰς τὴν ὀρθογραφίαν ταύτην, ὥστε ὅπου ἐκ τύχης κατ' ἀρχὰς συνέβη νὰ γραφῇ **ει**, ἐσπευσε νὰ διορθώσῃ αὐτὸ, ἐκκρούσῃ τὸ ἐπιπλέον. Ὁ κ. Ρούτερφορντ, ὁρμώμενος ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ ὁμοεθνοῦς αὐτοῦ, ἐπειράθη νὰ πράξῃ τι πλείοτερον, οὕτω δὲ ἀποκατέστησε τοὺς τόνους καὶ τὴν στίξιν, διέκρινε τὰ συνδιαλεγόμενα πρόσωπα, ἐπεζήτησε τέλος τὴν ἀποκατάστασιν τῶν χωρίων ὅπου τὸ κείμενον ἦν ἡλλοιωμένον ὑπὸ τοῦ ἀντιγράφου ἢ ἡκρωτηριασμένον ὑπὸ τῆς τριβῆς, ἣν ἔχει ὑποστῆ ὁ πάπυρος. Σημειώσις τις εἰς ὕψος ἱερογλυφικώτερον αἰτιολογεῖ τινος τῶν διορθώσεων καὶ διαφωτίζει ἀσαφῆ τινα τοῦ κειμένου. Ὁ κ. Ρούτερφορντ, ἴδων τῷ κ. Κένυων χρώμενος μετριοφροσύνη, δὲν κολακεύεται νομίζων ὅτι παρέχει τὸ τέλειον: ἂν ὑπάρχωσι τὰ ὀρθῶς εἰρημένα καὶ διορθωμένα καὶ συμπληρωμένα, ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ πολλὰ τὰ ἀμφίβολα καὶ τὰ σαφῶς πλημμελῆ μάλιστα. Ἀλλὰ τὸ κείμενον ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ ἀπέβη ἀναγνώσιμον: καὶ τοῦτο εἶναι ἥδη πολὺ. Καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπάρχει ἀνάγκη τῆς συνεργασίας πολλῶν σοφῶν, ἰσως δὲ πολλῶν γενεῶν σοφῶν προεξέπτευσιν πλήρους καθαρισμοῦ: οὐδεὶς ὅμως ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιλάβηται τῆς πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τούτους ἐργάτας τῆς πρώτης ὥρας ὀφειλῆς. Οἱ κ. κ. Κένυων καὶ Ρούτερφορντ, διανοήγοντες τὴν ὁδὸν τοῖς διαδόχοις αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ νὰ ἴδωσιν ἄλλους τάχιστα προπορευομένους αὐτῶν, παρέσχον παράδειγμα χρηστότητος καὶ ἐπιστημονικῆς ἀφιλοκερδείας, ἐφ' ἧς δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ πληρέστατα τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ ὁμοεθνοῦς αὐτῶν Shelly: «Διπλάσιάζει τὴν δόξαν αὐτοῦ ὁ διανεμόμενος αὐτὴν».

Ἐπιχειρῶ, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν ἐκδόσεων τῶν κκ. Κένυων καὶ Ρούτερφορντ, νὰ παράσχω γενικὴν τινα ιδέαν τοῦ ἀνδρός καὶ τοῦ ἔργου, οἵτινες κατέλαβον ἄρτι οὕτω πρωτότυπον θέσιν ἐν τῷ Corpus poetarum graecorum. Εἰπωμεν εὐθύς ἐν ἀρχῇ ὅτι καίτοι τὸ ὄνομα τοῦ Ἡρόδα δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῷ χειρογράφῳ, ἀναμφίβολον εἶναι ὅτι αἱ ἐν αὐτῷ ποιήσεις ἀνήκουσιν αὐτῷ, διότι ἐκ τῶν ἐννέα πρότερον ἥδη γνωστῶν ἀποσπασμάτων **Μιμιάδων** πέντε

1) Ἡ τοῦ κ. Ρούτερφορντ ἐκδοσις τοῦτο ἔχει τὸ πλημμελές, ὅτι ἐν αὐτῇ οὐδὲν διακριτικὸν σημεῖον χωρίζει τὰς διορθώσεις ἀπὸ τῶν γραφῶν τοῦ χειρογράφου.

2) Ἐνταῦθα ὁ κ. Ραβινάχ σημειοῦται ὅτι μεταξὺ ἐργαζόμενος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἄρθρου τούτου ἔλαβε γνῶσιν διαφόρων σχετικῶν κρίσεων πολλῶν σοφῶν, ἐξ ὧν ἐπωφελίσθη.

1) Ὁ κ. Sayce εἶχεν ἤδη ἀνακαλύψει ἐν Αἰγύπτῳ ἀπόσπασμα τι τοῦ χειρογράφου τούτου (στίχ. 41, τέλος τοῦ Ζ' μίμου), ἀτελεῖ δὲ σύγκρισιν αὐτοῦ εἶχε δημοσιεύσει ἐν τῇ Academy τῆς 11 ὁκτωβρίου 1890.

ἀνευρίσκονται ἐν τῷ νέῳ παπύρῳ, μὴ ὑπολογιζομένου ἔκτου τινός, σφαιερῶς ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου ἀποδιδόμενου τῷ Ἰππώνακτι.

Ἡ τῶν ποιημάτων μαρτυρία ἐπικυροῖ ὁριστικῶς τὴν γνώμην, ἥτις ἔταξε τὸν Ἡρώδαν εἰς τὴν ἀλεξανδριανὴν ἐποχὴν. Ἐν τῷ πρώτῳ ποιήματι, τῇ **Προκινκλίδι ἢ μαδερῶπῳ**, πρόσθον τι λαλεῖ ὧδε περὶ τῆς Αἰγύπτου: «Ἡ Αἴγυπτος εἶναι ἡ πατρίς τῆς Ἀφροδίτης» αὐτόθι εὐρίσκεται ὅτι ψύεται, ὅτι ὑπάρχει ἀλλαχοῦ· πλοῦτος, γυμνάσια, δύναμις, τέχναις εὐάρεστοι, δόξα, θεάματα, φιλοσοφία, χρυσός, μειράκια, θεῶν ἀδελφῶν τέμενος. βασιλεὺς χρηστός, μουσεῖον, οἶνος λαμπρός, πάντα τὰ ἀγαθὰ, ἅτινα δύναται τις νὰ ἐπιθυμῇ, γυναῖκες δέ, ὧς φίλην Περσεφόνην! τοσαῦται ὅσοι τὸν οὐρανὸν κοσμοῦσιν ἀστέρες, εὐεῖδεις δὲ ὡς τὰς πρὸ τοῦ Πάριδος διαγωνισθείσας ὑπὲρ τοῦ Ἀθλίου!». Τρία σημεῖα εἶναι ἄξια ἰδιαίτερας προσοχῆς ἐν τῷ γελοῖῳ τούτῳ καταλόγῳ, τὸ Μουσεῖον, τὸ τέμενος τῶν θεῶν ἀδελφῶν καὶ ὁ **βασιλεὺς χρηστός**. Τὸ χωρίον τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ γραφῇ ἢ μετὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀλεξανδρείας, ἰδρυθέντος, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τοῦ ἐτέρου τῶν δύο πρώτων Πτολεμαίων. Οἱ **θεοὶ ἀδελφοὶ** εἶναι Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Ἀρσινόη, ἡ καὶ σύζυγος αὐτοῦ συγχρόνως. Ἡ κλῆσις αὕτη ἀναγινώσκεται ἐπὶ πολλῶν νομισμάτων, ἐν οἷς συνοδεύει τὴν εἰκόνα τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους, ὡς καὶ ἐπὶ ἐπιγραφῶν, ὡς ἐπὶ τῆς περιφήμου πλακῶς τῆς Ρωσέτης. Τὸ τέμενος τῶν θεῶν ἀδελφῶν δὲν ἦτο ναὸς χωριστός, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἱερὸν, τὸ ἀφιερωμένον πάσῃ τῇ δυναστείᾳ τῶν Πτολεμαίων, ἐν ᾧ αἱ εἰκόνες καὶ ἡ λατρεία ἐκάστου βασιλικοῦ ζεύγους κατελάμβανον ἀλληλοδιαδόχως τὴν θέσιν αὐτῶν. Ἄν λοιπὸν ὁ Ἡρόδας ἀναφέρῃ τὸ ἱερὸν τοῦτο ὑπὸ τὸ ὄνομα **τέμενος** τῶν θεῶν ἀδελφῶν, συμβαίνει τοῦτο, διότι καθ' ἣν ἐποχὴν ἔγραψε, Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἦσαν οἱ τελευταῖοι ἀποτεθεωμένοι. Καὶ ἠδύνατο μὲν οὕτοι καὶ ζῶντες ν' ἀποθεωθῶσιν, ἀλλ' ὁ Ἡρόδας φαίνεται σαφῶς διακρίνων τοὺς δύο θεοὺς ἀδελφοὺς ἀπὸ τοῦ ζῶντος βασιλέως, τοῦ **βασιλέως χρηστοῦ**· συμπεραίνεται λοιπὸν μετὰ μεγίστης πιθανότητος ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο ἐγράφη μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλάδεلفου καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου (247—222 π. Χ.). Εἰς τὸ ἀποτελεσμα τοῦτο ἄλλως τε ἀφίκετο ὁ κ. Ρούτερφορντ, οὐδὲν δὲ τῶν ἄλλων χωρίων, τῶν μνημονευθέντων εἴτε πρὸς ἀναβίβασιν εἴτε πρὸς καταβίβασιν τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡρώδα, ἐξασθενίζει σοβαρῶς τὴν κρίσιν ταύτην 1). Ἀνάγκη ἄρα νὰ θεωρήσωμεν τὸν Ἡρώδαν οὐχὶ ὡς σύγχρονον ἀκριβῶς τῷ Θεοκρίτῳ καὶ Καλλιμάχῳ, ἀλλ' ὡς τινὰ τῶν ἀμέσων διαδόχων αὐτῶν. Ἀνακρινίδας τὸν τύπον τοῦ μίμου, ἐνεπνεύσθη ἐκ τοῦ Θεοκρίτου ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῶν ὑποθέσεων αὐτοῦ (οἱ μῖμοι I καὶ VI περιέχουσι πολλὰ σημεῖα προσεγγίσεως ταῖς **Συρακουδαίαις**), ἐκ τοῦ Καλλιμάχου δὲ ἐν τῇ ἐκλογῇ τοῦ μέτρου, τοῦ Καλλιμάχου πολλὰς χωλιαμδικὰς ποιήσεις γράψαντος καὶ αὐτοῦ τούτου χαρακτηριζομένου ὡς νέου τινὸς Ἰππώνακτος, ἀλλ' Ἰππώνακτος κατινασμένου.

Περὶ τῆς πατρίδος τοῦ Ἡρώδα αἱ ποιήσεις αὐτοῦ δὲν διαφωτίζουν ἡμᾶς οὕτω θετικῶς ὡς περὶ τῆς ἐποχῆς του. Ὑπάρχει ἐν τούτοις ἀναμφισβήτητον τι γεγονός, ὅτι ἀνάγκη νὰ ἐγκαταλίπωμεν τὴν ὑπόθεσιν ἰταλικῆς ἢ σικελικῆς καταγωγῆς. Τὰ πάντα ἐν ταῖς ποιήσεσιν αὐτοῦ ἀνάγουσιν ἡμᾶς ἐν τῇ τοῦ Αἰγαίου, μάλιστα δὲ τῇ Ἀσιατικῇ Ἑλλάδι, οὐδὲ ἐν ὑπάρχει δὲ τῶν ἐν αὐταῖς μνημονευομένων ὀνομάτων πόλεων μὴ ἀνήκον εἰς τὴν χώραν ταύτην. Ἡ ἐν πληρεῖ Γ' αἰῶνι χρῆσις τῆς λέξεως **δαρειακός** (VII, 102, 106, 112) ἀποτελεῖ αὐτὴ μόνη ἐπαρκὴ γεωγραφικὴν

ἐνδειξιν, ἂν τε πρόκειται περὶ ἀληθῶν δαρειακῶν, παραμεινάντων ἐν κυκλοφορίᾳ, ἂν τε ὁ ὀρισμὸς οὗτος ἐπὶ ἡλθεν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κατὰ τὴν κατάλυσιν τῆς δυναστείας τοῦ Δαρείου ἀπαραλλάκτως ὡς ἡ λέξις **λουδοβίκειον** ἐξακολουθεῖ σημαίνουσα παρ' ἡμῖν νόμισμα χρυσοῦν, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἀπὸ αἰῶνος ἦδη ἐξέλιπεν ἡ προτομὴ τῶν Βουρβόνων.

Δυνάμεθα νὰ χωρήσωμεν περαιτέρω καὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων τόπων τῆς παραλίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας νὰ ὀρίσωμεν ἐκεῖνον, ἐν ᾧ ἐγεννήθη ἡ τοῦλάχιστον διήνυσεν τὸν βίον αὐτοῦ ὁ Ἡρόδας; Ἰσως. Κυρίως ἐκ τῶν ἐπὶ διασωθέντων μίμων δύο μόνον ὑπάρχουσιν, ἐν οἷς εἶναι ὁ ρι σ τ ι κ ὸ ς καὶ δε δη λ ω μ ε ν ο ς ὁ τόπος τῆς σκηνῆς, τὰ II καὶ IV, ἐν ἀμφοτέροις δὲ ἡ σκηνὴ διαδραματίζεται ἐν τῇ νήσῳ Κῶ 1). Ὁ ποιητὴς ἐγίνωσκε θαυμασίως οὐ μόνον τοὺς καλλιτεχνικοὺς ὁπασαυροὺς τοῦ ἐν Κῶ Ἀσκληπείου—οὐς ἄλλως καὶ ἀπλοῦς περιγηγνητῆς ἠδύνατο νὰ γινώσκῃ—ἀλλὰ καὶ τὰ ἔθιμα καὶ τὰς παραδόσεις τῆς πόλεως, τοὺς τύπους τῆς διαδικασίας, τὰ ὀνόματα τῶν δικαστῶν 2). Ἄν ἀναλογισθῇ τις ὅτι ἡ νῆσος Κῶς καθ' ὅλον τὸν τρίτον αἰῶνα ἐξηγοῦτο ἀπὸ τῶν Πτολεμαίων, ὅτι δὲ στενὰς διετῆρει σχέσεις πρὸς τὴν Αἴγυπτον, ἄγεται εἰς τὴν ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης τοποθέτησιν τῆς σκηνῆς τοῦ πρώτου μίμου, ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ προμνημονευθὲν περὶ Αἰγύπτου χωρίον· φαίνεται ὅτι δύναται τις κάλλιστα ν' ἀναγνωρίσῃ ἐν αὐτῇ τὴν ἐμφατικὴν γλῶσσαν, τὸν συγκεχυμένον καὶ ἀπλοῖκον θαυμασμὸν ἐπαρχιώτου, λαλοῦντος περὶ τῶν θαυμασίων τῆς πρωτευούσης. Ταῦτα πάντα ἀποτελοῦσι προκαταλήψεις ὑπὲρ τῆς γνώμης, τῆς ὀριζούσης τὴν Κῶ ὡς διαμονὴν τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ· ἄλλως τε γνωστόν ὅτι ἡ νῆσος αὕτη κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα ἦν σπουδαία ἐδρα ποιητικῆς σχολῆς καταλεγούσης ἐν τοῖς μέλεσιν ἢ τοῖς προσωρινοῖς αὐτῆς ξένους τὸν Φιλντᾶν, τὸν Θεόκριτον, τὸν Ἀρατον καὶ ἄλλα διάσημα ὀνόματα.

Εἰς ἐπιρρωσιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐπέρχονται καὶ φιλολογικὰ τινὰ ἐπιχειρήματα. Τὸ ὄνομα τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ, εἴτε **Ἡρόδας** κατὰ Στοβαῖον γραφόμενον, εἴτε **Ἡρώνας** κατ' Ἀθήναιον, ἔχει ψυσιγνωμίαν ἀναμφισβητήτως δωρικὴν· ἀλλ' ἡ νῆσος Κῶς ἀπετέλει μέρος τῆς δωρικῆς ἐξαπόδσεως, ἡ δωρικὴ διάλεκτος δὲ διετηρήθη ἐν αὐτῇ ἐν κοινῇ χρήσει τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ Β' αἰῶνος, ὡς πιστοῦται ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν. Ἀναμφιδότως ἡ βάσις τῆς γλώσσης τοῦ Ἡρώδα εἶναι ἡ ἰωνικὴ, ἥς οἱ χαρακτηριστικοὶ τύποι ποῦ μὲν ἐτηρηθῶσαν ἀνέπαφοι, ποῦ δὲ ἠλλοιώθησαν ὑπὸ τοῦ ἀττικίζοντος ἀντιγραφέως· ἀλλ' ἂν ὁ Ἡρόδας ἔγραψεν ἰωνιστί, τοῦτο συμβαίνει, διότι ἡ διάλεκτος αὕτη ἦν ἡ καθιερωμένη τῶν ἱαμβογράφων γλῶσσα, αὐτοῦ τοῦ ἱάμβου ὄντος ἰωνικῆς ἐπινοίας. Τοιούτου τινὸς λόγου ἕνεκα καὶ ὁ Κῶης Σωτᾶνης, Δωριεὺς ὡσαύτως, συνέθετεν ἰωνιστί περὶ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν τὰ περιλάλητα **Κιναιδολογικά** αὐτοῦ ποιήματα. Ἀλλ' ἂν μὴδὲν δύνатаι τις ἐντεῦθεν νὰ συναγάγῃ περὶ τῆς πατρίδος τοῦ Ἡρώδα, ἀνάγκη νὰ ἐπιστήσωμεν τόσῳ μᾶλλον τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τῶν καθαρῶς δωρικῶν τύπων, τῶν διατηρουμένων ἐν τῷ λεξιλογίῳ αὐτοῦ. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ: **ῶρη** ἀντὶ **ῶρα**, **γλῶσσα** ἀντὶ **γλῶσσα** κτλ. Ταῦτα, φαίνεται, εἶναι ἴχνη τοῦ ἀρχικοῦ λεκτικοῦ ἀγροῦ, εἰσαχθέντα εἰς τὴν τεχνητὴν γλῶσσαν τοῦ ποιητοῦ ὡς δυνάμενα κάλλιον νὰ διαπιστώσῃ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν αὐτοῦ 3).

Βαθυτέρα μελέτη τῆς διαλέκτου τοῦ Ἡρώδα θὰ ὑπερέβαινε τὰ ὅρια τοῦ ἄρθρου τούτου. Ὁφείλω ἄρα νὰ περιορισθῶ ἀναφέ-

1) Τὸ χωρίον π. χ. (III, 24), ἐν ᾧ πατήρ τις διδάσκει τὸν υἱὸν νὰ προσέρῃ τὸ ὄνομα Μάρων, οὐδαμῶς ὑποχρεοῖ ἡμᾶς ν' ἀναγνωρίσωμεν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ τὸ κοινὸν τοῦ Βιργιλίου ἐπώνυμον, οὐδ' ἔκείνο, ἐν ᾧ (IV, 25—6) γυναῖκες, βλέπουσαι ἀνάκλυτον τῶν υἱῶν τοῦ Πραξιτέλους, εὐχονται αὐτοῖς μακροβιότητα καὶ ὑγίειαν, ἐπιβάλλει τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ καλλιτέχναι οὗτοι, περὶ τὸ 300 περίπου π. Χ. ἀποθανόντες, ἔζων ἔτι, ὅτε τὸ ποίημα ἐγράφετο, διότι αἱ ἐπισκέπτριαι ἦσαν γυναῖκες τοῦ λαοῦ καὶ ὁ ποιητὴς δύναται κάλλιστα νὰ σκόπητῃ τὴν ἀμάθειαν αὐτῶν. Ὡς πρὸς τὸ ἐν τῷ αὐτῷ μίμῳ περὶ τοῦ Ἀπελλοῦ χωρίον, τὸ κεῖμενον, ἐφαρμόζον ὃν, δὲν ἐπιτρέπει χρονολογικὰ συμπεράσματα.

1) Ὁ κ. Ρούτερφορντ τάσσει τὸν VII μῖμον ἐν Κυζίκῳ, διότι μνημονεύεται ἐν αὐτῷ ὁ μὴν Τ α υ ρ ε ὶ ω ν (στ. 86), ὃς κατ' αὐτὸν μόνον ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἦν γνωστός· ἐν τούτοις ὁ μὴν οὕτως ἀπαντᾷ καὶ ἐν ὅσιν ἄλλαις ἰωνικαῖς πόλεσιν, ἐν Σινώπῃ καὶ Σάμῳ (Bischoff, De fastis Graecorum antiquioribus, σ. 396 καὶ 400).

2) II, 70: «οὔτε νόμον, οὔτε προστάτην. οὔτ' ἄρχοντα». Οἱ π ρ ο σ τ ᾱ τ α ι, παρατηρεῖ ὁ κ. Ραῖνχ, εἶναι δικασταὶ τῆς Κῶς (Cauer, Delectus, 2α ἔκ. ἀρ. 165), ὁ κ. Ρούτερφορντ δὲ δὲν ὤφειλε νὰ διερρώσῃ τὸ π ρ ο σ τ ᾱ τ η ν εἰς π ρ ο σ τ α γ ῆ ν.

3) Ἐνταῦθα σημειοῦται ὁ κ. Ραῖνχ ὅτι ἡ ἰωνικὴ διάλεκτος ἂν μὴ ἐλαττοῖτο, ἐνοεῖτο τοῦλάχιστον ἐν Κῶ, διότι ἐν τῇ πλησίον φιλικῇ πόλει Ἀλικαρνασσῶς εἶχεν ἀντικαταστήσει τὴν δωρικὴν ἀπὸ τοῦ Ε' αἰῶνος (Ἐπιγραφή Αυγιάμειδος).

ρων τὴν πλὴθὺν νέων ὄρων ὁπανίων ἢ διατηρουμένων μόνον ἐν τοῖς λεξικοῖς, ἀπαντῶντων δὲ καθ' ἕκαστον βῆμα ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ. Παρὰ τοῖς κανονικοῖς συντεθειμένοις τύποις, ὡς **ἀστροδιότης** (III, 54), **ἐπιλοξοῦν** (IV, 71), ὑπάρχουσιν ὅροι δημώδεις πιθανῶς, ὡς **μῦς** (III, 85) «ψίματος» (baillon?), **παιδῆρη**, «παικτῆριον» (III, 12, 64), ἢ τεχνικαὶ ἐκφράσεις ἀνεργήσαντες ἀποδοαίνουσαι, ὁσάκις δὲν παρέχουσιν ἡμῖν τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ὁ Ἡσύχιος καὶ ὁ Πολυδεύκης. Ἐν τῷ στ' μῆμω π. χ. γίνεται διὰ μακρῶν λόγος περὶ κόσμου τινὸς γυναικείου, ὃς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ καλεῖται **βαῦων**, χρώματος ἀλουργοῦ, κατεσκευασμένου ὑπὸ τεχνίτου, ἐργαζομένου ἐπὶ δέσματος, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου δὲν δύναμεθα νὰ ὁρίσωμεν ἀκριβῶς τὴν φύσιν· εἶναι ὑπόδημα, εἶναι κεφαλῆς κόσμος ἢ, ὡς εἰκάζει ὁ κ. Ρούτερφορντ, περιδότηον; Ἐν τῷ ἐπομένῳ ποιήματι (VII 57—61) ἀναγινώσκει τις κατάλογον δεκαοκτὼ διαφόρων εἰδῶν ὑποδημάτων, ἐξ ὧν τὰ δεκαεῖς ἀναφέρονται ὑπὸ τῶν λεξικογράφων, τὰ δύο ἄλλα ὅμως (**ἐξήθοι** καὶ **κοκκίδες**) εἶναι νέα.

Ἡ γραμματικὴ τοῦ Ἡρώδα δὲν ἐμφανίζει ὀλιγώτερα ἢ τὸ λεξιλόγιον αὐτοῦ προβλήματα· παρακείμενοι ὡς ὁ **ὁρώρηκα** (ἐκ τοῦ **ὁράω**), **ἀκίκουα** (ἐκ τοῦ **ἀκούω**) δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς βαρβαρισμοὶ πανταχοῦ ἄλλοθι, ὅχι ὅμως ἐπὶ παπύρου. Ἐν τῇ συντάξει παρατηρεῖται ἡ συχὴ χρῆσις, ἢ κατάχρησις μάλιστα δύναται τις νὰ εἴπῃ, τῆς τιμῆς, ἐν τῇ προσφωδίᾳ δὲ ἡ τῶν κράσεων καὶ ἐκθλίψεων, εἰς ἀφρόντων πολλακίς τραχύτητα ἐπεκτεινομένων. Ὡς πρὸς τὴν μετρικὴν, οὐδὲν αὐτῇ παρέχει ἰδιαίτερον διάφορον. Ὁ Ἡρόδας ἔγραψε τὸν **ὁκάζοντα** κατὰ τὰ αὐτὰ σχεδὸν τοῖς προκατόχοις αὐτοῦ, μεταχειριζόμενος ἀδιαφόρως τὴν πενθνημιμερὴ καὶ τὴν ἑθνημιμερὴ τομὴν, μὴ μεριμνῶν δὲ εἰς ὑπερβολὴν περὶ τῆς ἀποφυγῆς τοῦ σπονδείου κατὰ τὴν πέμπτην θέσιν· ὁ κ. Κένυων ἐσημείωσεν αὐτὸν εἰς 26 στίχους μεταξὺ 702, πιθανῶς δὲ καὶ συγχρότερον ἐπὶ ἀπαντῇ. Οἰκοθεὸν ἐννοεῖται ὅτι παρὰ τῷ Ἡρώδῃ οὐδὲν ἔχνος ἀπαντᾷ τοῦ κανόνος τοῦ Βαβρίου — τοῦ σταθεροῦ τονισμοῦ τῆς παραληγουσῆς — ὃς ἀγγέλλει τὸν μετασχηματισμὸν τῆς γλώσσης καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ρυθμικῆς στιχομετρίας.

Τὰ ὑπὸ τοῦ παπύρου τοῦ Λονδίνου διασωθέντα εἰδυῖα εἶναι ἐπτά, μὴ υπολογιζομένων τῶν μικρῶν ἀποσπασμάτων. Πάντα φέρουσι τίτλους, ἀνήκοντας πιθανῶς αὐτῷ τῷ συγγραφεῖ, ἔχοντας δὲ ὅδε: **Προκυκλῆς ἢ μαδρωπός, — Πορνοδοκός, — Διδάσκαλος, — Ἀσκληπιῶ ἀνατιθεῖσαι καὶ θυοιάζουσαι, — Ζυλότυπος, — Φιλιάζουσαι ἢ ἰδιάζουσαι, — Σκυτεύς.** Δύο ἀπολεσθέντα ποιήματα ἐπεγράφηοντο **Ἀπονηδίζουμαι** καὶ **Ἐνύπνιον**, οὗ δάσκονται οἱ τρεῖς πρῶτοι στίχοι. Τοῖς τίτλοις τούτοις προσθετοὶ καὶ δύο ἄλλοι, ἀναγραφόμενοι ὑπὸ τῶν γραμματικῶν, οἱ: **Μολπεινός** καὶ **Συνεργαζόμεναι**.

Ἐκ μόνου τοῦ καταλόγου τούτου βλέπει τις ὅτι τὰ ποιήματα τοῦ Ἡρώδα ἀνήκουσι πάντᾳ σχεδὸν τῇ κατηγορίᾳ ἐκείνῃ τῶν μῶν, οὗς οἱ ἀρχαῖοι τοῦ Σόφρονος ἐκδότης ἐκάλουν **μῖμους γυναικεύς**. Ἐν τοῖς περιωθεῖσιν ἡμῖν οὐδὲ εἰς ὑπάρχει, μὴ περιέχων ἐν τουλάχιστον γυναικεῖον πρόσωπον· καὶ ἐν αὐτῷ τῷ **Πορνοδοκῷ**, ὃς οὐδὲν ἔστιν ἕτερον ἢ μακρὸς μονόλογος, ὁ ποιητὴς εἰσῆγαγεν ὡς ἄφρονον πρόσωπον τὴν δούλην Μυρτάλην.

Δὲν θά ἦδυνάμεθα νὰ παράσχωμεν καλλιτέραν ἰδέαν περὶ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ διαδραματίζονται οἱ μῖμοι τοῦ Ἡρώδα, περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ὁρώντων προσώπων καὶ τοῦ ἐπικρατοῦντος τόνου ἢ παρατιθέμενοι τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν ἀνάλυσιν ἐκάστου τῶν μικρῶν τούτων ποιημάτων, μεμιγμένην μετὰ τινων ἀποσπασμάτων, μετεπεφρασμένων ὁδὸν ἢ ἐνεστώδια τοῦ κειμένου κατάστασις ἐπιτρέπει πιστῶς.

(Ἀκολουθεῖ).

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

ΕΛΛΗΝ, ΡΩΜΑΙΟΣ, ΓΡΑΙΚΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ.

Ἐπομίσθεθα ἄλλοτε ἐν τῷ **Νεολόγῳ** μνείαν τῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Βυζαντιακαὶ γερμανικαὶ σχέσεις» διδακτορικῆς θέσεως τοῦ διδάκτορος Β. Μυστακίδου· ἐκ τῆς θέσεως ταύτης παρατιθέμεθα ἥδη ἐν μεταφράσει τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον Β' Παράρτημα, μετὰ τινων ἀναγκαίων ἀφαιρέσεων.

Αὐτοκράτωρ Ρωμαίων καὶ οὐχὶ **Ἑλλήνων** (Romanorum καὶ οὐχὶ Graecorum). Ὁφείλομεν νὰ ἐπιστήσωμεν ἐνταῦθα τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ ἐξῆς, ὅτι οἱ τοῦ Βυζαντίου αὐτοκράτορες πάντες μέχρη καὶ τοῦ ἐσχάτου . . . ἔφερον τὸν τίτλον αὐτοκρατόρων τῶν Ρωμαίων (. . . **πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ρωμαίων**). Οἱ ἀδυνατοῦντες νὰ ἐξελέγξωσι τὴν ἱστορίαν τῶν διαφόρων κλήσεων τῶν Ἑλλήνων κατὰ τε τὸν μεσαίωνα καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους, οἶαι τὰ **Ἑλλήνες, Ρωμαῖοι, Γραικοί, Γραικορωμαῖοι**, ἐφρόνουν ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ δὲν ἠθέλουν νὰ χρησιμοποιῶσι τὸ ὄνομα **Ἑλλήνες** καὶ ὑπετίθουν ὅτι ἐστεροῦντο **ἑλληνικοῦ ὁρονήματος**.

Ἐν τούτοις ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα, καθόσον ἡ λέξις **Ἑλλήν**, **Ἑλληνισμός, ἑλληνίζειν, ἑλληνισμός** εἶχε παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς ἱστοριογράφοις σημασίαν ὅλως διάφορον τῆς παρ' ἀρχαιοτέροις καὶ νεωτέροις χρόνοις, ἥτοι **Ἑλλήν** ἦν ἴσον τῷ **εἰδωλολάτρεως, ἐθνικός**. Περὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως **Ἑλλήν**, **Ἑλλαδικὴ** ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **Χριστιανή**, διδακτικώτατον εἶναι τὸ περὶ τῆς Εὐδοκίας, τῆς συζύγου Θεοδοσίου τοῦ Β', χωρίον τῆς ἱστορίας τοῦ Μαλαλά (Χρον. 355). **Ἑλλήν** λοιπὸν ἐδήμεινεν ὁπαδὸν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς πολυθείας, ἐθνικόν, μὴ ἀνήκοντα δηλονότι εἰς τὸν νέον χριστιανικὸν θεοῖς κενον.

Οἱ βυζαντινοὶ ἱστοριογράφοι πληρέστατα δικαιοῦνται νὰ χρησιμοποιῶσι τὴν λέξιν **Ἑλλήνες** ὑπὸ τὴν σημασίαν τοῦ ἐθνικοῦ, διότι, καθὰ ἐκ τῆς ἱστορίας γινώσκουμεν, μόνον περὶ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετίαν τοῦ Θ' αἰῶνος ἐπέτυχεν Βασίλειος ὁ Α' νὰ προσηλυτίσῃ τὰ τελευταῖα λείψανα τῶν ἐν Λακωνίᾳ (τῇ σημερινῇ Μάνῃ, ἐξ ἧς καὶ οἱ Μανιάται) Ἑλλήνων, οἵτινες ἐν τοῖς νοτίοις τμήμασι τοῦ Ταυγέτου στερεῶς μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶχοντο τῆς θεραπείας τῶν Ὀλυμπίων θεῶν. Τούτου ἕνεκα δὲν πρέπει νὰ παραπλανήσῃ ἡμᾶς εἰς παρανόμους τινα ἢ σημασίαν αὐτῇ, ὃν τρόπον οὐδαμῶς δεόν νὰ παρανοηθῇ ἡ ἐπιγραφή τοῦ «κατὰ Ἑλλήνων» λόγου τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου. Παρὰ τῷ Εὐαγρίῳ (ΣΤ' 22 col. 2877) **ἑλληνισμός** ὡς καὶ **ἐκκλητικὴ πλάνη** καλεῖται ἡ **εἰδωλολατρεία**. Καὶ παρὰ τῷ Σοκράτει δὲ ἀπαντᾷ τὸ ῥῆμα **ἑλληνίζειν** ὡς ἀντίθετον τοῦ **χριστιανίζειν**, ὃν τρόπον καὶ παρὰ τῷ Σωζομένῳ ἡ λέξις **ἑλληνισμός** σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ **πολυθεῖςμός**. Καὶ κατ' αὐτὸν ἐπὶ τὸν IB αἰῶνα ὁ Ζωναρᾶς μεταχειρίζεται τὴν λέξιν **ἑλλήν** ἀντὶ τοῦ **ἐθνικός**, τρανὴ δὲ περὶ τούτου ἀπόδειξις τὰ γραφόμενα αὐτοῦ περὶ τοῦ εἰκονοκλάστου αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου λέγοντος: οὔτε χριστιανός ἐστιν, οὔτε ἑλλήν, οὔτε ἰουδαῖος. Τούτου ἕνεκα πάντως καλοῦνται παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς οἱ κάτοικοι τοῦ τῆς Ἑλλάδος θέματος οὐχὶ **Ἑλλήνες** ἀλλ' **Ἑλλαδικοί**. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται, ἵνα ἐν μόνον παράδειγμα προσαγάγωμεν, τὸ ὅτι Θεόδωρος ὁ μετοχίτης, εἰς τὸν ὑπουργὸν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου τοῦ Β', συγκαταριθμεῖ καὶ τοὺς **Ἑλλήνας** ἐν τοῖς τοῦ κράτους ἐχθροῖς καὶ ἐκφράζει τὸν πόθον νὰ ἐκμυδενισθῶσι τῇ Θείᾳ συνάρσει οἱ βάρβαροι (;) οὔτοι. Κωνσταντῖνος ὁ Σάβας, ἐξ οὗ καὶ τὴν λεπτομέρειαν ταύτην ἀρούμεθα, προστίθισιν: «ἀλλ' οὗτος (ὁ Μετοχίτης δηλονότι) ὁμολογεῖ ὅτι οἱ Ἀλβανοί, οἱ Ἑλλήνες καὶ οἱ Βυζαντινοὶ οὐμόθυλοι Ἑλλήνες».

Μόνον μετὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα τὰ **Ἑλλήν**, **ἑλληνικὸν βασιλεῖον** καὶ **βασιλεὺς Ἑλλήνων** ἀρχονται θεωρούμενα ὡς ἀναγόμενα εἰς τὸ βυζαντινὸν κράτος. Ὁ Δούκας μεταχειρίζεται καὶ τὰς τρεῖς λέξεις **Ἑλλήνες, Ρωμαῖοι, Γραικοί**. Παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις συγγραφεῖσι τῆς Δύσεως τὸ **Romani** εἶναι ταυτόσημον τῷ **Graeci**, ὡς παρὰ τῷ Λιουτπράνδῳ, ἐνῶ παρὰ τοῖς νεωτέροις τὸ ἀντίθετον ἀπαντᾷ· οἱ Ἑλλήνες, τούτέστιν οἱ Βυζαντινοί, καλοῦνται